Nr 64.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa understöd och pensioner, att utgå av postmedel m. m.; given Stockholms slott den 20 februari 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Viktor Larsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Larsson anför:

1:o)

Understöd åt städerskan K. Petersson.

I skrivelse den 12 september 1924 har generalpoststyrelsen hemställt om beviljande av understöd åt städerskan vid postkontoret Malmö 1 Karna Petersson och därvid anfört i huvudsak följande:

Generalpoststyrelsen.

Karna Petersson, som vore född den 20 oktober 1854 och således nära 70 år gammal, hade tjänstgjort såsom städerska vid postkontoret Malmö 1 sedan år 1895, eller sålunda omkring 30 år. Hennes dagliga arbetstid hade uppgått till 3 à $3^1/_2$ timmar, på grund av arbetets beskaffenhet huvudsakligen förlagd till sena kvällen och natten. För utförandet av sitt arbete hade Karna Petersson erhållit det bästa vitsord.

I januari 1923 hade hon vid passerandet av en trappa i postlokalen råkat falla och skada sig i ena ögat, ett olycksfall varav hon ännu hade känning.

Hennes årliga ersättning från postverket, som tidigare utgjort 420 kronor, hade från och med den 1 oktober 1916 höjts till 520 kronor och utginge från och med 1918 års ingång med 560 kronor. Utöver ersättningen från postverket förtjänade hon endast omkring 20 kronor i månaden genom arbete vid en korkfabrik.

På grund av ålderdomssvaghet syntes hon bliva nödsakad att med utgången av år 1924 lämna sin anställning som städerska.

Enligt uppgift från vederbörande fattigvårdstillsyningsman i Malmö befunne sig Karna Petersson, som vore änka, i mycket små omständigheter, och, enär hon dessutom saknade anhöriga, som kunde taga vård om henne, ansåge generalpoststyrelsen billigt, att hon bereddes ålderdomsunderstöd för sin återstående livstid.

Till grund för beräknande av understöd åt personer, som icke innehaft ordinarie anställning vid postverket, plägade tagas ett belopp, som motsvarade $^2/_3$ av deras senast innehavda årsarvode. Enligt denna beräkningsgrund skulle understödsbeloppet i här ifrågavarande fall komma att uppgå till 373 kronor 33 öre. På grund av nu gällande bestämmelser om dyrtidstillägg åt pensionärer m. fl. syntes det dock vara nödvändigt att, i enlighet med vad som tidigare skett vid bestämmandet av liknande understöd, reducera detta belopp, så att det komme i ett bättre avvägt förhållande till det arvode, som senast utgått. I överensstämmelse härmed funne styrelsen lämpligt, att understödsbeloppet sattes till 260 kronor för år.

Med stöd av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att städerskan Petersson måtte tilldelas ett årligt understöd av 260 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1925.

Statskontoret.

Statskontoret, som avgivit utlåtande i ärendet den 26 september 1924, har förklarat sig icke hava något annat mot framställningen att erinra, än att pensionen med hänsyn till det pensionstillägg om 180 kronor om året, som enligt gällande bestämmelser komme att utgå, icke borde bestämmas till högre belopp än 200 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till städerskan Peterssons långvariga arbete i postverkets tjänst och hennes höga ålder samt knappa ekonomiska omständigheter anser jag mig böra förorda, att hon för sin återstående livstid tillerkännes ett årligt understöd. I överensstämmelse med de regler, som tillämpats i ett flertal liknande fall under senare år, torde pensionsbeloppet böra avvägas så, att det tillsammans med pensionstillägget står i lämpligt förhållande till den senast åtnjutna avlöningen. Med hänsyn härtill torde pensionen böra utgå med det av statskontoret föreslagna beloppet, 200 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva att städerskan Karna Petersson må, räknat från och med den 1 januari 1925, under sin återstående livstid uppbära ett årligt understöd av 200 kronor, att utgå av postmedel.

2:o)

Pension åt f. konduktören A. G. Anderssons änka A. S. Andersson, född Åman, m. fl.

Järnvägsstyrelsen.

I skrivelser den 7 mars 1924 och den 16 januari 1925 har järnvägsstyrelsen gjort framställning om beredande av pension åt förre konduktören Anders Gustaf Anderssons änka Anna Sofia Andersson, född Åman, förre lokomotivföraren Per August Rundqvists änka Anna Lovisa Rundqvist, född Bratt, förre konduktören Anders Fredrik Gustafssons änka Hedda Gustafsson, född Schyberg, förre pumparen Sven Erik Petterssons änka Maria Sofia Pettersson, född Larsson, förre lokomotivföraren Per Bernhard Mattsson Elions änka Edla Johanna Elion, född Öberg, förre kolvakten Anders Gustaf Skölds änka Anna Maria Sköld, född Nilsson, och stationsmästaren Jöns Nilsson Holms änka Edla Maria Holm, född Pettersson.

Beträffande samtliga dessa änkor gäller, att deras män erhållit ordinarie anställning vid statens järnvägar så tidigt, att de ej varit skyldiga att ingå såsom delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa, samt att de ej begagnat sig av den rättighet, som härutinnan förelegat. Änkorna åtnjuta sålunda icke för närvarande någon pension från kassan.

Av styrelsens framställningar samt därvid fogade handlingar framgår, att samtliga ovannämnda änkor befinna sig i mycket knappa ekonomiska förhållanden, samt att de till följd av sin nödställda belägenhet erhållit understöd till smärre belopp från statsbaneföreningen »Gör gott».

Järnvägsstyrelsen påpekar, att riksdagen i ett flertal fall beviljat pensioner åt sådana änkor efter befattningshavare vid statens järnvägar, som befunnit sig i nödställd belägenhet i ekonomiskt avseende till följd av deras mäns underlåtenhet att genom delägarskap i statens järnvägars änke- och pupillkassa trygga deras framtid. Med anledning härav och under åberopande särskilt av att nästlidet års riksdag på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning beviljat pension i ett med de nu ifrågavarande alldeles likartat fall, nämligen åt lokomotivföraren K. J. A. Rundins änka Maria Magdalena Hedvig Rundin, har järnvägsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att tillerkänna jämväl de ovan uppräknade änkorna någon pension för deras återstående livstid.

I fråga om beräknande av pensionsbeloppens storlek har styrelsen ansett samma grunder böra tillämpas, som kommit till användning i fråga om nyssnämnda pension till änkan Rundin. Pensionerna skulle i enlighet härmed utgå med en tredjedel av den summa, vederbörande skulle hava åtnjutit, därest mannen vid sin död varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa.

Beträffande ifrågavarande personers ålder m. fl. data rörande dem och deras män ävensom de i varje fall föreslagna pensionsbeloppen tillåter jag mig hänvisa till följande sammanställning.

	Mannen						Änkan					
	Född.	Erhöll ordinarie anställning.	Avgick med pension.	Död.	Årlig avlöning vid avgång ur tjänsten. Kronor.		Född.	Ingick äktenskap.	Pensionsbelopp, därest mannen varit delägare i kassan. Kronor.		Föreslaget pensionsbelopp. Kronor.	
Andersson ...	1846	1871	1897	1919	1,200	—	1848	1874	530	—	180	—
Rundqvist ...	1844	1872	1890	1896	1,500	—	1852	1882	600	—	200	—
Gustafsson ...	1849	1872	1903	1916	1,080	—	1844	1873	493	—	165	—
Pettersson ...	1834	1863	1893	1908	720	—	1845	1867	408	—	140	—
Elion.....	1847	1872	1904	1912	1,800	—	1850	1875	690	—	230	—
Sköld	1840	1863	1899	1906	720	—	1839	1864	408	—	140	—
Holm.....	1843	1868	—	1900	1,200	—	1858	1882	530	—	180	—

Statskontoret.

Statskontoret har i utlåtanden den 15 mars 1924 och den 24 januari 1925 förklarat sig icke hava något att erinra mot järnvägsstyrelsens framställningar.

Enär järnvägsstyrelsens förberörda skrivelse den 7 mars 1924, vilken omfattade samtliga ovannämnda änkor med undantag av änkan Holm, icke inkom i sådan tid att frågan kunde föreläggas nästlidet års riksdag, tilldelade Kungl. Maj:t genom beslut den 25 april 1924 änkorna Andersson, Rundqvist, Gustafsson, Pettersson, Elion och Sköld tillfälliga understöd med belopp motsvarande de av järnvägsstyrelsen för var och en föreslagna pensionerna.

Departementschefen.

Ifrågavarande änkor befinna sig samtliga i synnerligen knappa ekonomiska omständigheter samt äro på grund av hög ålder — beträffande alla utom en över sjuttio år — ur stånd att i nämnvärd grad försörja sig själva. Med hänsyn härtill och i betraktande av den långvariga anställning, deras män tidigare innehaft i statens järnvägars tjänst, finner jag mig böra tillstyrka, att änkorna, i likhet med vad som tidigare i alldeles jämförliga fall skett, erhålla någon pension av statsmedel. Mot de av järnvägsstyrelsen föreslagna beloppen har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till följande personer må av trafikmedel utbetalas pensioner med nedannämnda årliga belopp, nämligen till förre konduktören Anders Gustaf Anderssons änka Anna Sofia Andersson, född Åman, med 180 kronor, till förre lokomotivföraren Per August Rundqvists änka Anna Lovisa Rundqvist, född Bratt, med 200 kronor, till förre konduktören Anders Fredrik Gustafssons änka Hedda Gustafsson, född Schyberg, med 165 kronor, till förre pumparen Sven Erik Petterssons änka Maria Sofia Pettersson, född Larsson, med 140 kronor, till förre lokomotivföraren Per Bernhard Mattsson Elions änka

Edla Johanna Elion, född Öberg, med 230 kronor, till förre kolvakten Anders Gustaf Skölds änka Anna Maria Sköld, född Nilsson, med 140 kronor samt till stationsmästaren Jöns Nilsson Holms änka Edla Maria Holm, född Pettersson, med 180 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1925 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

3:o)

Pension åt förre banmästaren C. M. Nilssons änka H. K. Nilsson, född Andersson, m. fl.

I skrivelse den 6 december 1924 har järnvägsstyrelsen hemställt om beredande av pension åt förre banmästaren Carl Magnus Nilssons änka Hilda Kristina Nilsson, född Andersson, förre banmästaren Erik Adolf Nylins änka Anna Matilda Nylin, född Karlsson, förre banvakten Karl Johan Evenséns änka Maja Kajsa Evensén, född Johansdotter, förre överkonduktören Karl August Lönnqvists änka Fredrique Lönnqvist, född Östergren, förre banvakten Klas Herman Anderssons änka Karolina Dorotea Andersson, född Dahl, förre banvakten Anders Daniel Molanders änka Maria Johannesdotter Molander, förre banvakten Lars Andersson Flodins änka Elsa Flodin, född Olsson, samt förre banvakten Johannes Andersson-Fagerlunds änka Kristina Magnusson-Fagerlund.

I samtliga dessa fall hava männen varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa. Äktenskapen med de nu efterlevande änkorna hava emellertid ingåtts efter det männen fyllt 50 år, således efter den tid, då, enligt för kassan gällande bestämmelser, äktenskapet skulle hava ingåtts för att i vanlig ordning medföra pensionsrätt för änkan.

Järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen framhåller, att det givetvis alltid vore betänkligt att av statsmedel hålla efterlevande mer eller mindre skadeslösa för anhörigas underlåtenhet att begagna till buds stående och av staten själv anvisade åtgärder till deras tryggande. I fall av nu förevarande slag, som i motsats till de fall, då vederbörande aldrig varit delägare i änke- och pupillkassan, kunde befaras ständigt återkomma, måste uppenbart alldeles särskilda skäl krävas för att staten skulle träda hjälpande emellan. Styrelsen ansåge, att en om än aldrig så lång tjänstetid icke kunde i och för sig betraktas såsom tillfyllest, ehuru den givetvis vore ett oundgängligt villkor för att understöd skulle kunna komma i fråga. Vad som däremot syntes styrelsen förtjänt av beaktande vore, om anställningen vid statens järnvägar varit förlagd till tider, då den ifrågavarande personalkategori tilldelade avlöningen varit så låg, att denna omständighet kunde antagas hava utgjort en bidragande orsak till vederbörandes underlåtenhet att söka delägarskap i änke- och pupillkassan för sina hustrur. Detta förhållande förelåge just för nu ifrågavarande personals del. Den äldste av förenämnda befattningshavare hade pensionerats redan år 1888 och den yngste år 1905; ingen av dem hade kommit i åtnjutande av tillnärmelsevis de löneförmåner, som numera bereddes innehavare av motsvarande tjänster. Härtill komme, att tilläggsavgifterna för förvärvande

av delägarrätt för hustrurna i änke- och pupillkassan skulle för dessa befattningshavare hava uppgått till vida högre belopp, än som för närvarande tillämpades, vilket också ställt ifrågavarande personal i en ogynnsammare ställning än yngre kamrater. Vid dylikt förhållande ansåge styrelsen, att ett mindre understöd åt änkorna kunde lämnas utan risk för att detta skulle inverka oförmånligt på den i tjänst varande personalens villighet att sörja för sina efterlevande.

Under åberopande härav och med hänvisning till att nästlidet års riksdag med anledning av motionsvis gjord framställning beviljat pension i ett med de nu förevarande alldeles likartat fall, nämligen åt kontorsbiträdet C. O. Ferms änka Thyra Sofia Ferm, har järnvägsstyrelsen hemställt, att pension måtte beredas ovannämnda änkor med belopp, som borde bestämmas efter samma principer, vilka tillämpats beträffande de under 2:o) här ovan omförmälda änkor. Beloppen framgå av nedanstående tabell, vari jämväl angivas vissa andra uppgifter beträffande personerna i fråga.

	Mannen						Änkan					
	Född.	Erhöll ordinarie anställning.	Avgick med pension.	Död	Avlöning vid avgång ur tjänsten. Kronor.		Född.	Ingick äktenskap.	Pensionsbelopp, därest mannen varit för hustrun delägare i kassan. Kronor.		Föreslaget pensionsbelopp. Kronor.	
Nilsson	1832	1863	1896	1911	780	—	1858	1887	428	—	145	—
Nylin	1837	1873	1903	1908	900	—	1854	1889	465	—	155	—
Evensén	1829	1862	1891	1923	540	—	1852	1886	382	—	130	—
Lönnqvist	1834	1863	1896	1920	1,500	—	1847	1893	600	—	200	—
Andersson	1846	1874	1905	1912	660	—	1855	1896	390	—	130	—
Molander	1846	1875	1903	1914	660	—	1849	1898	390	—	130	—
Flodin	1837	1864	1898	1919	600	—	1862	1888	390	—	130	—
Fagerlund	1818	1857	1888	1904	540	—	1840	1877	382	—	130	—

Statskontoret.

Till följd av remiss har statskontoret avgivit utlåtande i ärendet av den 9 januari 1925. Ämbetsverket framhåller, att ehuru vissa principiella betänkligheter gjorde sig gällande, rättvisa och billighet syntes tala för beviljande av understöd av statsmedel i förevarande fall i högre grad än beträffande änkan Ferm. Kontorsbiträdet Ferm hade nämligen hunnit ingå på den för kommunikationsverken nu gällande lönestaten med dess för befattningshavare av lägre grad gynnsamma avlöningsförmåner. De befattningshavare åter, för vilkas änkor pension nu begärdes, hade, såsom järnvägsstyrelsen påpekat, avgått ur tjänsten på en tid, då avlöningarna i de lägre lönegraderna varit betydligt knappare tillmätta, varför större svårighet förelegat för dem att erlägga vederbörliga avgifter till änke- och pupillkassan. Statskontoret har därför funnit sig böra tillstyrka bifall till framställningen.

Departementschefen.

Med stöd av vad järnvägsstyrelsen och statskontoret i ärendet anfört anser jag mig böra förorda, att någon pension beredes ifrågavarande änkor,

vilka alla, såsom av vid järnvägsstyrelsens skrivelse fogade handlingar framgår, befinna sig i bekymmersamma ekonomiska förhållanden. De föreslagna pensionsbeloppen föranleda ingen erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till följande personer må av trafikmedel utbetalas pension med nedannämnda årliga belopp, nämligen till förre banmästaren Carl Magnus Nilssons änka Hilda Kristina Nilsson, född Andersson, med 145 kronor, till förre banmästaren Erik Adolf Nylins änka Anna Matilda Nylin, född Karlsson, med 155 kronor, till förre banvakten Karl Johan Evenséns änka Maja Kajsa Evensén, född Johansdotter, med 130 kronor, till förre överkonduktören Karl August Lönnqvists änka Fredrique Lönnqvist, född Östergren, med 200 kronor, till förre banvakten Klas Herman Anderssons änka Karolina Dorotea Andersson, född Dahl, med 130 kronor, till förre banvakten Anders Daniel Molanders änka Maria Johannesdotter Molander, med 130 kronor, till förre banvakten Lars Andersson Flodins änka Elsa Flodin, född Olsson, med 130 kronor, samt till förre banvakten Johannes Andersson-Fagerlunds änka Kristina Magnusson-Fagerlund, med 130 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1925 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

4:o)

Pension åt förre kontorsbiträdet C. A. Löwencrantz' änka E. S. Löwencrantz, född Carlsson.

Järnvägsstyrelsen har i skrivelse den 7 maj 1924 förmält, att förre kontorsbiträdet vid statens järnvägsbyggnader Carl August Löwencrantz' änka Emma Sofia Löwencrantz, född Carlsson, hos styrelsen anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Löwencrantz har, såsom icke tillhörande statens järnvägars ordinarie personal, ej kunnat bliva delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa, vadan hans änka ej kan därifrån påräkna någon pension.

Beträffande Löwencrantz' tjänstgöring vid statens järnvägar ävensom i fråga om hans och änkans ekonomiska förhållanden inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande:

Löwencrantz, som varit anställd vid statens järnvägsbyggnader under en tid av sammanlagt omkring 36 år, huvudsakligen såsom materialskrivare och skrivbiträde samt under de senaste åren såsom kontorsbiträde, hade avgått med pension med utgången av år 1921. Årsavlöningen hade under den senaste tiden uppgått till 3,114 kronor, oberäknat dyrtidstillägg.

Löwencrantz hade avlidit den 12 november 1923 och efterlämnat sin hustru, med vilken han varit i äktenskap förenad sedan år 1882, samt nio till myndig ålder komna barn. Boet hade utvisat en behållning av 4,281 kronor 66 öre. Den huvudsakliga tillgången hade utgjorts av en mindre jordlägenhet, taxeringsvärderad till 4,100 kronor.

Änkan Löwencrantz vore född den 6 maj 1864. Hon åtnjöte icke för närvarande understöd av något slag och erhölle icke heller någon hjälp från

sina barn, vilka endast nödtorftigt kunde försörja sig själva. Fastigheten vore graverad med inteckningar och kunde icke bereda henne bärgning. Då änkan Löwencrantz därjämte hade en sjuk hemmavarande dotter att försörja, vore hon i stort behov av understöd.

Därest mannen varit delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa, skulle änkan fått uppbära en årlig pension av 708 kronor.

Järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har med hänvisning till tidigare liknande fall, där pensioner av riksdagen beviljats, hemställt, att änkan Löwencrantz måtte tillerkännas en årlig pension av 240 kronor att utgå från och med den 1 december 1923.

Statskontoret.

I utlåtande den 16 maj 1924 har statskontoret förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till framställningen.

Departementschefen.

Riksdagen har tidigare i ett flertal fall beviljat pensioner åt änkor efter personer, som innehaft anställning vid statens järnvägsbyggnader. Jag ber att härutinnan få hänvisa till Kungl. Maj:ts proposition nr 69 till 1917 års riksdag med framställning om pension åt bland annat materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader J. Anderssons änka, i vilken proposition finnes intagen en redogörelse för ett antal sådana fall. Under åberopande härav samt med hänvisning till Löwencrantz' långvariga anställning i statens tjänst och hans efterlevande änkas uppenbara behov av understöd vill jag tillstyrka, att någon pension av statsmedel tilldelas henne. Mot det av järnvägsstyrelsen i sådant hänseende föreslagna beloppet, vilket är beräknat efter samma grunder, som tillämpats beträffande de under punkterna 2:o) och 3:o) ovan omförmälda änkor efter ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar, synes intet vara att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

> att till förre kontorsbiträdet vid statens järnvägsbyggnader Carl August Löwencrantz' änka Emma Sofia Löwencrantz, född Carlsson, må av trafikmedel utbetalas pension med ett årligt belopp av 240 kronor, att utgå från och med den 1 december 1923 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

5:o)

Understöd åt f. stationsföreståndaren A. Nilsson.

Uti en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har förre stationsföreståndaren vid den numera staten tillhöriga Kävlinge—Sjöbo järnväg Axel Nilsson anhållit att få komma i åtnjutande av årligt understöd av statsmedel för sin återstående livstid.

Av ansökningen och därvid fogade handlingar framgår bland annat följande.

Nilsson, som vore född den 19 april 1862, hade från och med den 1 januari 1896 erhållit anställning hos Landskrona—Kävlinge—Sjöbo järnvägsaktiebolag såsom stationsföreståndare vid Holmby station å järnvägen Kävlinge—Sjöbo. På grund av sjukdom — kronisk ledgångsreumatism, ischias

och neurasteni, ådragna under tjänstgöringen — hade Nilsson erhållit avsked från den 1 april 1914.

Nilsson, som tillhört enskilda järnvägarnas pensionskassa, uppbure därifrån en årlig pension av 382 kronor. På grund av ömmande omständigheter hade Nilsson från avskedet av järnvägsaktiebolaget tilldelats ett pensionsbidrag av 218 kronor om året samt dessutom uppfostringsbidrag för vart och ett av hans fyra minderåriga barn, intill dess de fyllt 15 år, med årliga belopp av 60 kronor. Därjämte hade Nilsson från och med år 1917 av bolaget tillerkänts understöd utöver pensionsbidraget med växlande belopp, nämligen för år 1917 med 100 kronor, för år 1918 med 150 kronor, för vart och ett av åren 1919 och 1920 med 200 kronor samt för vart och ett av åren 1921, 1922 och 1923 med 500 kronor. Under de tre sistnämnda åren hade Nilsson alltså, förutom uppfostringsbidrag till barnen, från bolaget uppburit 718 kronor årligen. Den inkomst utöver pensionen Nilsson sålunda haft, vore visserligen mycket knapp, men hade dock gjort det möjligt för honom att nödtorftigt draga försorg om sig själv och familjen.

Till följd därav, att Landskrona—Kävlinge—Sjöbo järnvägsaktiebolag den 31 december 1923 trätt i konkurs, hade emellertid de Nilsson av bolaget tillerkända pensions- och uppfostringsbidrag samt understöd upphört att utgå med ingången av år 1924. Under detta år hade Nilsson, som fortfarande vore på grund av sjukdom oförmögen till arbete, sålunda ej haft annan inkomst än förenämnda pension å 382 kronor från enskilda järnvägarnas pensionskassa.

Nilsson vore gift och hade fem barn att försörja. Det yngsta barnet, dottern Greta, vore fött den 12 mars 1910 och hade sålunda ännu ej fyllt 15 år.

Nilssons oförmögenhet att genom eget arbete försörja sig samt hans synnerliga behov av understöd vitsordades av intyg från pastorsämbetena i Riseberga samt Kvidinge och Västra Sönnarslöv församlingar.

Järnvägen Kävlinge—Sjöbo har den 30 augusti 1924 å exekutiv auktion inköpts av riksgäldskontoret för statsverkets räkning. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 27 september 1924 har järnvägen därefter ställts under järnvägsstyrelsens förvaltning.

Nilsson framhåller nu, att det syntes billigt, att staten, såsom numera ägare till den järnväg, där han varit anställd, för framtiden övertoge de förpliktelser mot honom, som järnvägsaktiebolaget på sin tid åtagit sig. Nilsson hemställer därför, att Kungl. Maj:t, med behjärtande av det nödläge vari han och hans familj befunne sig, måtte hos riksdagen utverka årligt understöd åt honom från och med år 1924 med samma belopp, som han under senare år uppburit från järnvägsaktiebolaget, eller 718 kronor, jämte 60 kronor för hans yngsta dotter, till dess hon uppnått 15 års ålder.

Över ifrågavarande framställning hava utlåtanden avgivits dels av järnvägsstyrelsen den 22 januari 1925 dels av statskontoret den 7 februari 1925.

Järnvägsstyrelsen har med hänsyn till de i ärendet föreliggande omständigheterna ansett sig icke böra avstyrka bifall till framställningen. Styrelsen har utgått från, att bestämmelserna om pensionstillägg och dyrtidstillägg icke komme att bliva tillämpliga i fråga om Nilsson. Om emellertid så skulle anses vara fallet, borde enligt styrelsens mening de i pensions- och dyrtidstillägg utgående beloppen avdragas från den begärda understödssumman, 718 kronor. Järnvägsstyrelsen.

Statskontoret. Statskontoret finner det vara med billigheten överensstämmande att staten, sedan den numera övertagit den Landskrona—Kävlinge—Sjöbo järnvägsaktiebolag tillhöriga järnvägen, också påtager sig de förbindelser, bolaget iklätt sig mot sina f. d. tjänstemän. I överensstämmelse härmed ville ämbetsverket tillstyrka, att årlig pension utverkades åt Nilsson med 718 kronor samt åt hans minderåriga dotter Greta med 60 kronor intill fyllda 15 år. Å pensionen, vilken syntes böra gäldas av statens järnvägars trafikmedel, borde enligt statskontorets mening icke utgå dyrtidstillägg, pensionstillägg eller annat tillägg, som eventuellt i framtiden kunde medgivas andra pensionärer.

Departementschefen. Det torde framstå såsom fullt skäligt, att staten, såsom numera ägare till den järnväg, där Nilsson varit anställd, åtager sig att till honom utgiva de understöd, som järnvägens förutvarande ägare med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter ansett sig böra bevilja honom och av vilka han på grund av sitt uppenbara nödläge allt fortfarande är i stort behov. Jag vill erinra därom, att principen om statens övertagande av vissa ekonomiska förpliktelser i fall såsom detta kan sägas hava kommit till uttryck bland annat i stadgandena angående dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. Genom bestämmelserna i § 9 av kungörelsen den 15 juni 1923 i detta ämne hava nämligen f. d. befattningshavare vid av staten övertagen järnväg, vilka avgått från tjänsten redan innan järnvägen övertagits av staten, i avseende å dyrtidstillägg likställts med f. d. befattningshavare i statens tjänst.

Jag anser mig alltså böra tillstyrka Nilssons framställning. Då avsikten ju endast är att bibehålla Nilsson vid de inkomster han förut uppburit från järnvägsaktiebolaget, böra givetvis dyrtids-, pensions- eller andra tillägg icke utgå å de belopp, som kunna tillerkännas honom.

Järnvägen Kävlinge—Sjöbo har visserligen tillsvidare provisoriskt ställts under järnvägsstyrelsens förvaltning, men den har icke införlivats med statsbanenätet utan drives i likhet med den ävenledes genom inköp å exekutiv auktion i statens ägo komna Svartälvs järnväg såsom ett fristående företag, i räkenskapshänseende skilt från statens järnvägar i övrigt. Då det synes lämpligt, att såvitt möjligt alla i sammanhang med järnvägen stående kostnader redovisas å företaget, torde — i analogi med vad som tidigare stadgats beträffande utgifter för pensionering av personal vid Svartälvs järnväg — ifrågavarande understöd böra utgå av Kävlinge—Sjöbo järnvägs medel.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

> att årliga understöd må, räknat från och med den 1 januari 1924, av Kävlinge—Sjöbo järnvägs medel utgå till förre stationsföreståndaren vid sagda järnväg Axel Nilsson under hans återstående livstid med 718 kronor och till hans dotter Greta intill dess hon uppnått 15 års ålder med 60 kronor, dock att å ifrågavarande belopp ej må utgå dyrtidstillägg, pensionstillägg eller annat tillägg.

6:o)

Pension åt e. biträdande ingenjören vid Trollhätte kraftverk A. Norbergs änka E. A. Norberg, född Andersson.

I skrivelse den 10 maj 1924 har vattenfallsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen utverka pension åt extra biträdande ingenjören vid Trollhätte kraftverk Axel Norbergs änka Elin Aurora Norberg, född Andersson.

Vattenfallsstyrelsen.

Vattenfallsstyrelsen har anfört i huvudsak följande:

Norberg hade anställts i statens vattenfallsverks tjänst såsom extra ritare den 2 januari 1909, hade den 1 juli 1916 befordrats till extra underingenjör och den 1 juli 1920 övergått till befattning såsom extra biträdande ingenjör, i vilken befattning han kvarstått till sin död den 16 april 1922. Hans tjänstetid vid verket hade sålunda uppgått till omkring 13 år och 3 månader.

Norberg, som med mycket intresse, största plikttrohet och på ett förtjänstfullt sätt utövat sina åligganden, hade under senare tid uppburit en avlöning av 360 kronor i månaden jämte dyrtidstillägg.

Norberg hade vid sin död efterlämnat sin hustru, Elin Aurora Norberg, född Andersson. Tillgångarna i boet hade, förutom nödvändiga möbler och husgerådssaker, utgjort endast 1,987 kronor 88 öre. Då änkan sedan mannens frånfälle ej haft andra medel till sitt uppehälle, vore ifrågavarande tillgångar numera förbrukade. Änkan Norberg, som vore född den 27 december 1875, vore enligt läkarintyg oförmögen att försörja sig genom eget arbete.

På grund av dessa omständigheter och då Norberg icke varit i tillfälle att genom inträde i någon av staten understödd anstalt bereda underhåll åt sina efterlevande, funne vattenfallsstyrelsen synnerliga skäl föreligga att åt den efterlevande änkan bereda pension av statsmedel. Det för Norberg i egenskap av delägare i statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal senast gällande pensionsunderlaget hade utgjort 2,300 kronor. Pensionen åt änkan syntes, med hänsyn till vad pensionsbeloppet skulle uppgått till, för den händelse Norberg med nämnda pensionsunderlag varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, böra bestämmas till 580 kronor för år räknat.

Vattenfallsstyrelsen har med stöd av vad sålunda anförts hemställt, att änkan Norberg måtte tillerkännas en årlig pension av 580 kronor.

Statskontoret.

Statskontoret, som till följd av remiss avgivit utlåtande i ärendet den 21 maj 1924, har påpekat, att i fall, där innehavare av befattning i statens tjänst icke kunnat vinna delaktighet i någon av staten understödd kassa för familjepensionering, pension av statsmedel plägat beviljas sådan befattningshavares änka under förutsättning att behov av understöd förelegat, varvid pensionsbeloppet med någon reduktion avpassats efter vad änkan skulle hava erhållit, om mannen varit delägare i kassa av nämnt slag. Med hänsyn till änkan Norbergs medellöshet och oförmögenhet att försörja sig har statskontoret därför ansett, att någon pension borde komma henne till del. Vad beträffar pensionens storlek har ämbetsverket, som visserligen icke funnit det föreslagna beloppet, 580 kronor, i och för sig överdrivet högt, påpekat, att en pension från civilstatens änke- och pupillkassa — som vattenfallsstyrelsen tagit såsom norm — skulle hava grundat sig på inbetalda avgifter, vartill ju motsvarighet i detta fall saknades. Med hänsyn härtill har statskontoret funnit pensionsbeloppet böra något reduceras, förslagsvis till 450 à 500 kronor.

Som frågan icke kunde föreläggas nästlidet års riksdag, har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 augusti 1924 tilldelat änkan Norberg ett tillfälligt understöd av 500 kronor.

Departementschefen.

Änkan Norberg har visserligen icke uppnått högre ålder — hon är född i december 1875 och sålunda ännu ej fyllda 50 år — men är enligt handlingarna bifogat läkarintyg på grund av nervsvaghet och höggradig allmän klenhet ur stånd att själv förvärva sitt uppehälle. Som hon dessutom saknar nämnvärda tillgångar, är hon givetvis i stort behov av understöd från statens sida. Dylikt understöd har tidigare i några fall beviljats efterlevande efter extra befattningshavare vid statens vattenfallsverk. Jag vill bland annat erinra om att 1919 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag beviljat årliga pensioner åt änka och barn efter extra förrådsförmannen vid kraftverket i Trollhättan O. F. G. Göransson. Dennes tjänstetid hade uppgått till blott åtta år. Norberg har tjänstgjort avsevärt längre tid och han har för sitt arbete erhållit synnerligen goda vitsord. Med hänsyn till dessa förhållanden vill jag icke motsätta mig, att änkan Norberg beredes någon pension av statsmedel.

På av statskontoret angivna skäl torde pensionsbeloppet böra sättas något lägre än vad vattenfallsstyrelsen i sådant hänseende föreslagit. Den av statskontoret alternativt angivna summan 500 kronor synes mig med hänsyn till storleken av de pensioner, som i tidigare jämförliga fall beviljats, lämpligt avvägd. Pensionen torde böra utgå av statens vattenfallsverks medel.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till extra biträdande ingenjören vid Trollhätte kraftverk Axel Norbergs änka Elin Aurora Norberg, född Andersson, må från och med den 1 januari 1925, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av statens vattenfallsverks medel utbetalas pension med ett årligt belopp av 500 kronor.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o)—6:o) hemställt, vari statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

Stockholm, K. L. Beckmans Boktr., 1925.